

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

УДК 657.1.0121

Будько О.В.

доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри фінансів та обліку
Дніпровського державного технічного університету

Budko Oksana

Doctor of Economics, Associate Professor,
Professor at Department of Finance and Accounting
Dniprovsky State Technical University

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНА ІНФОРМАЦІЯ В СИСТЕМІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

ACCOUNTING AND ANALYTICAL INFORMATION IN THE SYSTEM OF INFORMATION SATISFACTION OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

У статті досліджено якісні характеристики обліково-аналітичної інформації. Визначено поняття цінності обліково-аналітичної інформації для цілей управління сталим розвитком підприємства. Надано характеристику якісним характеристикам обліково-аналітичної інформації: достовірності, релевантності, надійності, зіставності, повноті, оптимальності, оперативності, прогностичній цінності. Встановлено необхідність упорядкування видів обліково-аналітичної інформації через визначення класифікаційних груп. Визначено ознаки класифікації обліково-аналітичної інформації: за джерелами надходження, за напрямками інформаційних потоків, за складниками сталого розвитку, за видами користувачів, за ступенем відкритості, за орієнтацією на рівень управління, за впливом на прийняття управлінських рішень, за видами обліку, за функціями управління, за характером інформації. Визначено процес формування обліково-аналітичної інформації з метою управління сталим розвитком.

Ключові слова: обліково-аналітична інформація, сталий розвиток, якісні характеристики, підприємство, цінність інформації.

В статье исследованы качественные характеристики учетно-аналитической информации. Определено понятие ценности учетно-аналитической информации для целей управления устойчивым развитием предприятия. Охарактеризованы качественные характеристики учетно-аналитической информации: достоверность, релевантность, надежность, сопоставимость, полнота, оптимальность, оперативность, прогностическая ценность. Установлена необходимость упорядочения видов учетно-аналитической информации путем определения классификационных групп. Определены признаки классификации учетно-аналитической информации: по источникам поступления, по направлениям информационных потоков, по составляющим устойчивого развития, по видам пользователей, по степени открытости, по ориентации на уровень управления, по влиянию на принятие управленческих решений, по видам учета, по функциям управления, по характеру информации. Определен процесс формирования учетно-аналитической информации для управления устойчивым развитием.

Ключевые слова: учетно-аналитическая информация, устойчивое развитие, качественные характеристики, предприятие, ценность информации.

The article investigates the qualitative characteristics of accounting and analytical information. The characteristic of qualitative characteristics of accounting and analytical information is given: reliability, relevancy, reliability, comparability, completeness, optimality, efficiency, forecast value. The notion of the value of accounting and analytical information for the purposes of sustainable development management of the enterprise is defined. The connection between the value of accounting and analytical information and the quality of managerial decision is established. The relationship between the information system and the enterprise management system is determined by a closed cycle of interconnected components: the efficiency and effectiveness of the management system, the efficiency of the system of accounting and analytical support, the quality of accounting and analytical information, the value of

accounting and analytical information for management purposes, qualitative characteristics of accounting- analytical information for management purposes, quality of managerial decisions. The emphasis is placed on the concept of the value of accounting and analytical information, the usefulness of which is defined by a certain type of information. The necessity of sorting the types of accounting and analytical information by definition of classification groups is established. Identified signs of classification of accounting and analytical information: by sources of revenue, according to the directions of information flows, components of sustainable development, by types of users, the degree of openness, the orientation to the level of management, the influence on the adoption of managerial decisions, by types of accounting, on management functions, by the nature of the information. The characteristic of the types of information according to the defined classification features is given. The essence of economic, ecological and social information, which constitute an informational basis for the adoption of management decisions in the sphere of implementation of the strategy of sustainable development, is disclosed. The process of formation of accounting and analytical information for the purpose of management of sustainable development is described. It is determined that the formed blocks according to the classification groups are the basis of accounting and analytical support for the management of sustainable development.

Keywords: *accounting and analytical information, sustainable development, qualitative characteristics, enterprise, value of information.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими

науковими чи практичними завданнями. Для виконання своїх функцій у системі управління сталим розвитком підприємства обліково-аналітична інформація має володіти якісними характеристиками. Слід указати, що питання якості інформації, зокрема облікової, постійно знаходяться у центрі наукових дискусій та досліджень. На основі узагальнення визначень під поняттям якості облікової інформації слід розуміти сукупність ознак інформації, які стосуються ступеня придатності, можливості й ефективності використання конкретної інформації користувачами для розвитку підприємства за оптимальних витрат на її формування. Отже, якість облікової інформації розкривається через сукупність властивостей або характеристик, які відображають ступінь придатності такої інформації для використання користувачами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання

даної проблеми і на які спирається автор. Проблеми визначення сутності обліково-аналітичної інформації, методологія її формування та організації, значення в управлінні діяльністю підприємств знайшли висвітлення у працях багатьох вітчизняних і зарубіжних учених.

Дослідження складу якісних характеристик обліково-аналітичної інформації свідчить, що науковці опираються на міжнародний досвід та вітчизняну нормативно-правову базу. Слід відзначити ґрунтовні дослідження проф. С.А. Кузнецової, якою встановлено властивості облікової інформації та визначено характеристику їх у площині синергії обліково-аналітичної інформації [1, с. 38]. Л.В. Гнилицькою узагальнено якісні властивості обліково-аналітичної інформації (спеціальні, технічні та соціальні) в системі забезпечення економічної безпеки підприємства [2, с. 121]. Н.А. Остап'юк дослідила якісні характеристики бухгалтерської інформації з погляду впливу на них інфляційних процесів [3, с. 160]. Ю.Ю. Мороз здійснила оцінку чинників, які визначають якість облікової інформаційної бази у сфері сільськогосподарства щодо адекватного відображення явищ і точності їх вимірювання [4]. Е.С. Хендріксен і М.Ф. Ван Бреда констатують, що якісні характеристики визначалися як атрибути корисності інформації:

стійкість у часі; поширюваність, тобто можливість застосування на всіх підприємствах; здійснимість, тобто придатність до застосування і сприйнятливість до об'єктивного контролю [5, с. 89–99]. АА. Велш Глен і Г. Шорт Деніел уважають основними властивостями облікової інформації доречність і вірогідність [6, с. 145].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Проте низка проблемних питань щодо переліку якісних характеристик обліково-аналітичної інформації, визначення класифікаційних груп обліково-аналітичної інформації для її використання з метою реалізації стратегії сталого розвитку залишається невирішеною та потребує подальшого розгляду та дослідження.

Формулювання цілей статті (**постановка завдання**). Метою статті є визначення якісних характеристик обліково-аналітичної інформації та її видів для забезпечення цілей управління сталим розвитком підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Система якісних характеристик обліково-аналітичної інформації потребує впорядкування. Для виділення якісних характеристик обліково-аналітичної інформації з метою управління сталим розвитком підприємства слід виходити з позиції її цінності для цілей управління сталим розвитком. Цінність інформації безпосередньо залежить від цілей, які ставить перед собою користувач інформації, і визначається її можливістю підвищувати обізнаність користувача інформації, яка призводить до зниження невизначеності в його поведінці у різних сферах життєдіяльності [7, с. 46]. Отже, чим нижча невизначеність користувача інформації, тим ціннішою для нього є дана інформація. Цінність обліково-аналітичної інформації для цілей управління полягає у зростанні визначеності, яка виражається у досягненні цілей суб'єктом управління, який володіє інформацією, зниженні ризику в процесі прийняття управлінських рішень. Основу цінності обліково-аналітичної інформації становить її корисність для конкретного управлінського рішення. Ефект використання інформації, як правило, непорівняний із витратами на її формування. У зв'язку із цим витрати на інформацію но-

сять вторинний, похідний характер, а питання про їх прийнятність вирішується у кожному конкретному випадку залежно від творчих можливостей користувача використовувати дану інформацію з тим чи іншим ефектом.

Цінність обліково-аналітичної інформації зумовлюється її якісними характеристиками. Складники сталого розвитку для забезпечення управління підприємством вимагають таких якісних характеристик інформації, які б задовольняли різнобічні потреби користувачів. Серед великої кількості якісних характеристик, вимог, властивостей виділимо такі якісні характеристики обліково-аналітичної інформації з метою управління сталим розвитком підприємства: релевантність, надійність, достовірність, зіставність, повнота, оптимальність, оперативність, прогнозна цінність.

Релевантність обліково-аналітичної інформації для цілей управління реалізується через функції передбачуваності, властивості зворотного зв'язку і своєчасності. Передбачуваність як властивість інформації, що допомагає її користувачам підвищити ймовірність реальності прогнозів, включає пряме прогнозування (забезпечення управлінськими прогнозами), непряме прогнозування (забезпечення минулими даними), ключові показники (забезпечення даними, зміни яких передують змінам прогнозованих подій), підтверджуючі дані (забезпечення даними, які можуть використовуватися для прогнозу інших даних).

Обліково-аналітична інформація повинна бути надійною в тому розумінні, що на неї можна покластися під час прийняття управлінських рішень. Абсолютну надійність обліково-аналітичної інформації для цілей управління забезпечити неможливо, проте її достатній рівень може бути досягнутий, якщо дані: верифіковані, тобто можуть бути перевірені, що досягається чітким виконанням приписів і рекомендацій загальних і внутрішніх нормативних документів; репрезентативно достовірні, тобто вільні від впливу різних спотворюючих чинників; нейтральні, тобто підготовлені і представлені без особистісних вигід [8, с. 31].

Під достовірністю обліково-аналітичної інформації слід розуміти не абсолютну, що припускає абсолютну точність, а відносну істину. Йдеться про точність, прийнятну для формування думки і достатню для прийняття дієвого управлінського рішення. Ступінь деталізації обліково-аналітичної інформації повинна максимально відповідати реальному стану керованого об'єкта, який вона виражає.

Для визначення основних тенденцій розвитку і змін обліково-аналітичну інформацію слід порівнювати з обліково-аналітичною інформацією інших підприємств, попередніх звітних періодів. У цьому зв'язку Е.С. Хендріксен та М.Ф. Бреда розкривають порівняльність як властивість інформації, що дає змогу користувачам установлювати подібність і відмінність між двома рядами економічних явищ [5, с. 97]. Відповідно, корисність інформації значно підвищується, якщо вона має форму, яка уможливує порівняння одного економічного явища з іншим або з таким же явищем, яке мало місце в інший час.

Для цілей управління обліково-аналітична інформація повинна включати необхідні компоненти за всіма керованими параметрами, тобто її обсяг має бути достатнім для розуміння і прийняття управлінських рішень. Водночас обліково-аналітична інформація має бути простою за формою, не надто громіздкою або обмеженою, що характеризує її оптимальність.

Важливо, щоб обліково-аналітична інформація надходила якомога швидше і постійно оновлювалася, тобто була оперативною.

Слід також урахувувати прогнозу цінність інформації, що дасть користувачам змогу оцінити можливий ефект впливу минулих, теперішніх і майбутніх подій на майбутні грошові потоки.

Поняття «цінність обліково-аналітичної інформації» у контексті досліджуваних проблем визначаємо так: цінність обліково-аналітичної інформації для цілей управління сталим розвитком є визначальною категорією якості інформаційної системи управління підприємством, що включає сукупність інваріантних якісних характеристик обліково-аналітичної інформації для цілей управління, які відповідають вимогам якості управлінських рішень. Це підтверджує те, що взаємозв'язок інформаційної системи та системи управління підприємством визначається замкнутим циклом взаємозалежних компонентів: ефективністю і результативністю системи управління, ефективністю системи обліково-аналітичного забезпечення, якістю обліково-аналітичної інформації, цінністю обліково-аналітичної інформації для цілей управління, якісними характеристиками обліково-аналітичної інформації для цілей управління, якістю управлінських рішень. Порушення пропорцій зазначеного причинно-наслідкового зв'язку призводить до значного зниження ефективності функціонування підприємства загалом, а у гіршому випадку – до його банкрутства. Використання обліково-аналітичної інформації з урахуванням її цінності для цілей управління обмежене аперцепцією користувачів інформацією (чітким і усвідомленим її сприйняттям). Чим вище цінність обліково-аналітичної інформації для цілей управління, тим вище якість управлінського рішення. І чим більше розрив між складністю інформаційної сфери управління і рівнем аперцепції користувачів, тим нижча якість управлінських рішень і тим менш ефективною стає система обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку.

Цінність інформації, а отже, й її корисність може окреслюватися певним видом інформації. Відповідно, в основі управлінських рішень у системі забезпечення цілей сталого розвитку підприємства особливе значення має класифікація обліково-аналітичної інформації. Питання класифікації інформації досить ґрунтовно досліджено, а тому доцільно розглянути класифікацію обліково-аналітичної інформації для виконання завдань обліково-аналітичного забезпечення управління сталим розвитком підприємства. Сукупність класифікаційних ознак визначимо за джерелами надходження (за середовищем функціонування) (зовнішня, внутрішня), за напрямками інформаційних потоків (вхідна, вихідна), за складниками сталого розвитку (змістом) (економічний, екологічний, соціальний), за видами користувачів

(інформація для зовнішніх користувачів, інформація для внутрішніх користувачів), за ступенем відкритості (відкрита, конфіденційна), орієнтація на рівень управління (оперативна, тактична, стратегічна), за впливом на прийняття рішень (релевантна, нерелевантна), за видами обліку (інформація оперативного обліку (оперативна інформація), інформація фінансового обліку (фінансова інформація), інформація управлінського обліку (управлінська інформація), інформація податкової системи підприємства (податкова інформація), інформація статистичного обліку (статистична інформація), за функціями управління (планова, облікова, контрольна, аналітична), за характером інформації (фінансова, нефінансова).

Класифікація обліково-аналітичної інформації за джерелами надходження дає змогу сформувати інформацію про зовнішнє і внутрішнє середовище підприємства. Так, інформація, що надходить із зовнішніх джерел (зовнішня інформація), базується на даних фінансових звітів, статистичної інформації, результатах зовнішнього аудиту. Ця інформація включає показники, що характеризують розвиток країни у розрізах економіки, соціальної діяльності, екології, які є основою оцінки зовнішнього середовища функціонування підприємства під час прийняття управлінських рішень. Не менш важливою зовнішньою інформацією є відомості, які характеризують діяльність інших підприємств (покупців, постачальників, підприємств-конкурентів тощо). Джерелами цієї інформації переважно є фінансова звітність, а також відповідні рейтинги, в яких визначаються окремі економічні, екологічні та соціальні результативні показники. Окремим видом зовнішньої інформації також слід уважати законодавчу та нормативно-правову базу (закони, постанови, інструкції тощо) з питань сталого розвитку.

Внутрішня інформація формується на підставі даних оперативного, бухгалтерського, статистичного обліку, внутрішнього контролю та аналізу господарської діяльності. За цих умов внутрішню інформацію для забезпечення цілей управління сталим розвитком підприємства логічно поділити на інформацію, яка формується на підставі фінансової звітності (переважно це економічні показники та частково екологічні показники в разі їх розшифрування); яка формується в управлінському обліку (у розрізі видів діяльності, сегментів ринку, центрів відповідальності і т. ін.); на підставі статистичного обліку (економічні, екологічні, соціальні показники); яка формується на підставі обліку нефінансових показників.

Зовнішня та внутрішня інформація з урахуванням подальшого групування інформації та потреби інформаційного забезпечення сталого розвитку підприємства може поділятися на зовнішню економічну, екологічну, соціальну та внутрішню економічну, екологічну, соціальну. Наступним рівнем класифікації такої інформації має бути поділ її на фінансову та нефінансову.

Для управління сталим розвитком важливою стає класифікація інформації, зокрема обліково-аналітичної, з погляду напрямів інформаційних потоків у межах певного середовища: вхідна та вихідна інформація.

За складниками сталого розвитку інформація поділяється на економічну, екологічну та соціальну. Економічна інформація включає всі відомості про економічну діяльність підприємства. Екологічна інформація – це інформація щодо збереження, самовідновлення та динамічної адаптації до змін біологічних і фізичних природних систем. Соціальна інформація акумулює відомості щодо справедливого розподілу благ.

Механізм формування обліково-аналітичної інформації сприяє виокремленню інформації для зовнішніх та внутрішніх користувачів. Користувачами облікової інформації є фізичні та юридичні особи, яким інформація необхідна для прийняття рішень. В умовах ринкових відносин коло користувачів облікової інформації постійно розширюється. Облікова інформація використовується, насамперед, усередині підприємства внутрішніми користувачами, тобто безпосередньо підприємством, його керівниками для управління, прийняття рішень на різних рівнях менеджменту. Водночас, як зазначає В.В. Сопко, суб'єкти господарювання працюють не ізольовано, вони мають різноманітні відносини з навколишнім діловим і суспільним середовищем [9, с. 38]. Відповідно, фізичні й юридичні особи, які користуються інформацією, що її надає підприємство, і будуть зовнішніми користувачами. Інформація, що використовується зовнішніми користувачами, може поділятися на інформацію, що використовується безпосередньо зовнішніми користувачами з прямим та непрямим фінансовим інтересом. Така класифікація обліково-аналітичної інформації спрямована на забезпечення потреб користувачів для управління сталим розвитком підприємства.

Важливою групою класифікації інформації є ступінь її відкритості. Відкритою буде інформація, яка надається внутрішнім і зовнішнім користувачам на їхню вимогу. До неї належить переважно інформація фінансової, статистичної, податкової звітності. Конфіденційна інформація носить закритий характер і, як правило, є комерційною таємницею. Така інформація особливо цінна для потреб управління в контексті зміцнення конкурентоспроможності.

Залежно від потреб рівнів управління обліково-аналітичну інформацію слід поділяти на стратегічну, тактичну та оперативну. Стратегічна обліково-аналітична інформація є важливою основою для прийняття управлінських рішень. Вона дає змогу визначити вектори руху підприємства під час досягнення цілей сталого розвитку. На підставі тактичної інформації вирішуються поточні завдання економічних, екологічних і соціальних аспектів діяльності. Оперативна інформація забезпечує своєчасне реагування, а отже, і вирішення питань та проблем, які виникають у процесі функціонування підприємства.

Обсяги обліково-аналітичної інформації передбачають також необхідність її поділу за впливом на прийняття рішень на релевантну, яка впливає на конкретне управлінське рішення, та нерелевантну, яка не впливає на конкретне управлінське рішення. Ця класифікація важлива ще й тому, що досягнення сталого розвитку підприємством базується на відповідній стратегії управління, яка передбачає прийняття управлінських рішень, адекватних цілям сталого розвитку.



Рис. 1. Формування обліково-аналітичної інформації з метою управління сталим розвитком підприємства

За видами обліку доцільно виокремити інформацію, що продукується підсистемою фінансового обліку, призначеною для оформлення, реєстрації, безперервного і взаємопов'язаного відображення господарських операцій на рахунках та в облікових реєстрах, складання фінансової звітності, збору і систематизації інформації для зовнішніх і внутрішніх користувачів. Інформація управлінського обліку орієнтована на задоволення потреб як стратегічного, так і поточного управління, оптимізацію використання ресурсів, забезпечення об'єктивної оцінки діяльності підрозділів і окремих менеджерів. Податкова інформація є основою для прийняття рішень у частині розподілу прибутку, управління екологічними доходами і витратами, здійснення соціальних заходів. Статистична інформація – документована інформація, що дає кількісну характеристику масовим явищам та процесам, які відбуваються в економічній, соціальній, культурній та інших сферах життя суспільства.

За функціями управління слід розмежовувати планову інформацію, яка створюється функцією планування; облікову, яка забезпечується функцією обліку; аналітичну, яка створюється функцією економічного аналізу, та контрольну, яка створюється функцією контролю.

Усі класифікаційні групи обліково-аналітичної інформації між собою пов'язані, що втілюється через механізм обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством (рис. 1).

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Утворені блоки згідно з класифікаційними групами обліково-

аналітичної інформації є основою обліково-аналітичного забезпечення управління сталим розвитком підприємства, що формує інформацію для зовнішніх і внутрішніх користувачів, яка відповідає визначеним якісним характеристикам. Запропонована класифікація обліково-аналітичної інформації забезпечить формування якісного інформаційного підґрунтя для системи управління сталим розвитком підприємства, що буде сприяти підвищенню ефективності його діяльності та зростанню конкурентоспроможності на ринку.

Бібліографічний список:

1. Кузнецова С.А. Бухгалтерський облік в системі формування управлінської інформації: методологія та практика : монографія. Мелітополь : Таврійський державний агротехнологічний університет, 2007. 297 с.
2. Гнилицька Л.В. Обліково-аналітичне забезпечення функціонування системи економічної безпеки підприємства : дис. ... докт. екон. наук : 08.00.09. Київ, 2013. 462 с.
3. Остап'юк Н.А. Якісні характеристики бухгалтерської інформації: вплив інфляції. *Вісник ЖДТУ*. 2011. № 2 (56). С. 160–163.
4. Мороз Ю.Ю. Обліковий аспект забезпечення якості інформаційної бази моніторингу розвитку сільськогосподарських підприємств. URL: <http://lit.govuadocs.com.ua/docs/469/index-171026.html> (дата звернення: 15.04.2019).
5. Хендриксен Э.С., Ван Бреда М.Ф. Теория бухгалтерского учета. Москва : Финансы и статистика, 2000. 577 с.
6. Велш Глен А., Шорт Деніел Г. Основи фінансового обліку. Київ : Основи, 1997. 943 с.
7. Ушанков В.А. Становление информационной системы: ценностные характеристики. *Проблемы современной экономики*. 2002. № 3/4. С. 45–48.

8. Ковалев В.В. Финансовая отчетность. Анализ финансовой отчетности (основы балансоведения) : учебное пособие. Москва : Проспект, 2006. 432 с.
9. Сопко В.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навчальний посібник. Київ : КНЕУ, 2006. 526 с.

References:

1. Kuzneczova S.A. (2007). *Buxgalterskyj oblik v systemi formuvannya upravlins`koyi informaciyi: metodologiya ta praktyka* [Accounting in the system of formation of management information: methodology and practice]. Melitopol: Tavrijskyj derzhavnyj agrotexnologichnyj universytet. (in Ukrainian).
2. Gnylyczka L.V. (2013). *Oblikovo-analitychne zabezpechennya funkcionuvannya systemy ekonomichnoyi bezpeky` pidpryyemstva* [Accounting and analytical support for the functioning of the enterprise's economic security system] (Doctor's thesis), Kyiv.
3. Ostapyuk N.A. (2011). *Yakisni xarakterystyky buxgalterskoyi informaciyi: vplyv inflyaciyi* [Qualitative characteristics of accounting information: the influence of inflation]. *Visnyk ZhDTU*. no. 2 (56). pp. 160–163.
4. Moroz Yu. Yu. *Oblikovyj aspekt zabezpechennya yakosti informacijnoyi bazy monitoryngu rozvytku silskogospodarskyx pidpryyemstv* [Accounting aspect of ensuring the quality of the information base for monitoring the development of agricultural enterprises]. Available at: <http://lit.govuadocs.com.ua/docs/469/index-171026.html> (accessed 25 April 2019).
5. Hendriksen Je.S., Van Breda M.F. (2000). *Teorija buhgalterskogo ucheta* [Theory of accounting]. Moscow: Finansy i statistika. (in Ukrainian).
6. Velsh Glen A., Short Deniel G. (1997). *Osnovy finansovogo obliku* [Fundamentals of financial accounting]. Kyiv: Osnovy. (in Russian).
7. Kovalev V.V. (2006). *Finansovaja otchetnost. Analiz finansovoj otchetnosti (osnovy balansovedenija)* [Financial statements. Financial Statement Analysis (Basics of Balancing)]. Moscow: Velbi: Prospekt. (in Russian).
8. Ushankov V.A. (2002). *Stanovlenie informacionnoj sistemy: cennostnye xarakteristiki* [The formation of an information system: value characteristics]. *Problemy sovremennoj jekonomiki*. no. 3/4. pp. 45–48.
9. Sopko V.V. (2006). *Buxgalterskyj oblik v upravlinni pidpryyemstvom* [Accounting in the management of the enterprise: a manual]. Kyiv: KNEU. (in Ukrainian).